1875. VII. évfolyam. 141. szám. Csütörtök, julius 22.

Előfizetési árak:
Helyben es postan küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: *Főpiacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél.— Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni, hajdu-böszörményi és székelyhid-kerületi „független párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Kit illetnek a vádak?

A ki az igazság fegyverével küzd, annak rendesen igen sok ellensége szokott lenni, főkép azon táborból, a mely az önzés legvastagabb mezében a nagy lelküt, a dicsőt játsza a könnyen rászedhető, hiszékeny nép előtt.

Igy már nem egyszer kiálták el pártunkra is a „feszitsd meg“-et, mint egykor tevék a szeretet vallásának alapitójával, az első Messiással.

Nincs a megrémitésnek, a rászedésnek s a furfangnak oly neme, a mit meg ne kisérlett volna a mostani jobboldal hatalmának elismertetése érdekében. S mind e hibát azzal tetézik, hogy elvelleneseik létezésének jogosultságát sem ismerik el.

Az ugynevezett Lónyai-korszak még tisztességes kormánypárti sajtót tudott felmutatni, ahoz képest, a milyen most létezik.

Ránk fogják tajtékzó dühökben, — hogy mi kinálylt sem akarunk ismerni, holott épen a kormánypárt az, mely a koronás fő iránti tiszteletet minden alkotmányos érzületü polgárban a legvakmerőbb kezekkel igyekszik megingatni. Nem tréfa a dolog. — Mert legalább ránk e hatást tenné, ha igaz volna a kormánypárt azon mindennapi érve, hogy a függetlenségi párt elveit a korona nem szentesitené, ha az többségre jutna is az országházban.

Már engedelmet kérünk, de jó előre olyat hirdetni egy alkotmányos uralkodóról, — a ki ez alacsony gyanusitásra soha a legkisebb okot sem adott, hogy lehet arra eset, mikép a nemzet többségének akaratát nem szentesitené, — ez oly bün, hogy erre megborzad minden, királyát igazán szerető polgár, kivévén, ha nem a magyar kormánypárthoz tartozik. —

Gyanusitásuk még arra is kiterjed, hogy a függetlenségi párt forradalmat akar.

Ugyan mivel s kivel?

E kérdésre — persze — nagy bölcsen hallgatnak. Talán onnan gyanitják ezt, hogy mi önálló magyar hadsereget akarunk létesitni.

Hisz mi nemcsak ezen a téren akarunk nemzetünk részére önállóságot s függetlenséget, hanem minden oly téren, a melyen egy müvelt, életerős s alkotmányos érzületü népnek joga van követelni önállóságát.

Nem kivánunk mi sem többet, sem kevesebbet, mint azt, a minek Tisza Kálmán már 1861. május 16-kán a képviselőházban oly hatalmas kifejezést adott, hogy t. i. Magyarország független legyen!

Ő tette fel a kérdést: érdekében van-e Európának és a czivilizációnak az alkotmányosan szabad s törvényesen **független Magyarország** létele? S e kérdésre Tisza Kálmán akkor (!) határozottan **„igen“**-nel felelt.

Tisza Kálmán is mondá, hogy „a törvényesen független Magyarország fenállása érdekében van elsőben is az osztrák örökös tartományoknak, érdekében van a német szövetségnek is, érdekében van ez végre Európának és a czivilizációnak.“ Bővebben és szépen kifejti ezeket Tisza K. emlitett beszédében.

A fentebbi elveket valljuk mi ma is. Ez elvek képezik a függetlenségi párt programmját.

Ha tehát valaki pártunk nemes törekvéseit bármi legkisebb részben is gyanusitni vakmerősködnék, az határozottan gyalázza egyszersmind azon jeles férfiak multját, a kik a mi jelenlegi elveinkért küzdtek egykor.

Ha Tisza Kálmán következetes akart volna lenni, akkor neki azon kellene igyekezni, hogy azon párt jusson mielőbb többségre a hazában, a mely hazánk, Magyarország törvényes függetlenségének kivivását irta fel zászlójára.

S ez a függetlenségi párt.

Nem tágitunk a Tisza Kálmán 1861-ki elveitől hajszálnyit sem. S minden vádat, mely elvejnkért reánk háritatik, a hazafiui önbecsérzet legtisztább indulatával utasitjuk vissza azokra, a kik azt ellenünk szórni nem átalják.

Ügyünk igazságosságát szentesiti a magyar nemzet történelmi multja.

Magyarország soha addig boldog nem lehet, mig szabaddá s törvényesen függetlenné nem lesz.

Ily értelemben szólott Tisza Kálmán is 1861-ben s később is. Ezt vallja ma a függetlenségi párt.

Csak is ez elv megvalósitása alapján teljesedhetik be a nagy Széchenyi jóslata:

„Magyarország nem volt, hanem lesz.“

Szatmári Károly.

Isten veled!

A nemzeti szinház tagjaiból Benedek József és Blahánéné társigazgatása alatt alakult népszinmüi társulat ma tartja a debreczeni szinházban utósó előadását.

Derék müvészvendégeink holnap délután hagyják el városunkat.

Lehetetlen, hogy azon müélvért, a mit nekünk szereztek, most, csaknem a válás pillanatában legmelegebb köszönetünket ne nyilvánitsuk.

Jól esett lelkünknek már az is, hogy megnyilt előttünk a szinmüvészetnek bezárt ajtaja. Sokszorosan jól esett, hogy a müvészetnek ily igazi avatott bajnokait volt szerencsénk üdvözölni a deszkákon.

Nagy lelki örömmel láttuk a mi régi kedves, jó ismerőseinket, Blahánét, Tamássyt, Benedeket, Komáromit, Vizvárit, Sánthát. De nem kevesebb volt örömünk, hogy szerencsénk volt Előry Gusztávhoz is, a kit az elfogulatlan itélet a fiatalabb nemzedék legtehetségesebb tagjának nyilvánitott a sajtóban ugy, mint azon kivül.

Igazi örömmel láttuk az egész derék társulatot, ifjait s idősebbjeit egyaránt. Sőt nagy élvezetünk telt abban, hogy láthatók, mikép a női és fiifjuság körében oly szép tehetségek rejlenek, a mikre egykor — a kellő tanulmányozás mellett büszkék lehetünk.

A müvészet istene segélje őket!

Emlékezetül ideigtatjuk a derék társulat összes személyzetének névsorát.

Férfiak: Benedek József igazgató, Tamássy József, Sántha Antal, Pongrácz Soma ügyelő, Előry Gusztáv, Komáromy Alajos, Vizváry Gyula, Vinczé János, Vasváry Kovács József, Lővey József, Mustó Gusztáv sugó. — Képezdei növendékek: Benedek Lajos, Szepessy Gusztáv, Gabányi Árpád, Széphegyi Adolf, Szalay Kelemen, Kiss Lajos.

Nők: Blahánéné Kölesi Lujza igazgatónő, Szigligeti Ferike k. a. Komáromy Mariska k. a. Császárné Mária, Alszeghy Ilon, Etel és Irma k. a. Balogh Laura k. a. Gobbi Adél k. a. Mustóné Berta, Pograczné Sarolta.

Képezdei növendék: Lenkei Ella.

A derék zenekar tiz tagból állott, karmester Erkel Elek, zenekarvezér Kiss Péter voltak.

Isten veletek!

E derék város tősgyökeres magyar népe a legöszintébb ragaszkodással viseltetett iránt tok. Mert tudja az igazi müvészetet méltányolni, s tudja ennek fölkent apostolait becsülni.

Vigyetek el — kérünk — jó emlékünket, a mint mi is megőrizzük a tieteket.

Azon édes reményben bucsuzunk el tőletek, hogy nem örökre válunk meg egymástól. Jöjjetek, mindig tárt karokkal fogadunk.

S most isten veletek!

Örködjék becses éltetek felett a müvészet istene! Isten veletek! A viszontlátásig.

Glossák.

Gyönyörü elvek vezérlik ezt a közösügyes tábort, az igaz! Csak ugy beleizzadnak az **elvhüség** nagy munkájába.

A képviselőválasztások időszaka megbecsülhetetlen értékü azokra nézve, kik a praktikus pártelvhüséget tanulmányozták. Ime egy-két illusztráczió! A tények valódiságáért kezeskedünk!

*

X. megyében van két egymáshoz igen közel fekvő kerület. Az Y. kerületben A. sennyeypárti, — a Z. kerületben B. kormánypárti a jelölt. — A sennyeypárti megválasztatik egyhangulag, B. kormánypártinak van ellenjelöltje a Sennyeypárt részéről, a kettő közt elrendeltetik tehát a szavazás.

A. véletlenül választói joggal bir, ezen utóbbi kerületben, s az előbbi kerületben történt egyhangu megválasztatása után, nincs sürgősebb dolga, mint lóhalálában szaladni Z. kerületbe, s szavazni és korteskedni B. kormánypárti jelölt mellett, azon párt jelölte ellen, mely által ő választatott meg egyhangulag.

Prosit! Ily elvhüség csak a közösügyes táborban lelhető fel!

*

C. hires szolgabiró X. megyében, de még hiresebb elvhüsége uton-utfélen Sennyeyistának vallja magát, részt vesz a párt minden gyülésében, kapaczitál mindenkit, hogy Sennyeymester szavára esküdjék, maga pedig elmegy szavazni a kormánypárti atyamesterre. Ez meg az XX. kerületben történt.

*

D. nagytekintélyü hétszilvafás nemes ember nagyhirü X. megyében, minden nap esküszik, hogy Sennyey a Messiás, és nem Tisza, hogy Sennyey nélkül elpusztulunk a föld színéről s a választás napján beszegődik adjutánsnak a tiszapárti bevonulás rendezőjéhez, s — magától értetődik — szavaz a debreczeni Messiás jelöltjére.

*

Igy lőn X. megyének XX. kerületében a kormánypárti atyamester képviselővé, s igy buktatták meg saját pártfeleiket a Sennyeyista filiszterek.

Pajtáskodás a vezérelv hires X. vármegyében; — ára politikai becsület.

Hervey Benő.

A II-ik nemzetközi gabona- és magvásár.

Budapest, julius hó.

A budapesti II-dik nemzetközi gabona és magvásár az „uj világ“ kerti helyiségeiben (a Tüköry-féle töltésen) fog megtartatni, és f. évi augusztus 2-kán reggeli 8 órakor megnyittatni s esti 5 órakor bezáratni.

A tőzsdei titkári hivatal ezen napon a gabonavásáron nyit irodát, a melyben a szükséges felvilágositások készséggel megadatni fognak, és a tőzsde szokványait tartalmazó füzetek is kaphatók lesznek.

Sürgönyök és levelek fel- és kiadására a gabonavásári helységekben külön kir. távirda- és postahivatal ezen napra nézve felállittatik. A gabonavásár látogatói, a hozzájok intézett sügönyök és levelek minél gyorsabban leendő átadása végett, felkéretnek, hogy hozzájuk érkezendő leveleiket és sürgönyeiket a „a bupesti gabonavásár“ (Budapester Saatenmakt) név alatt czimeztessék.

Idegen látogatók tisztelettel felkéretnek, hogy sziveskedjenek belépéskor neveiket vagy czégjeiket a gabonavásári hivatalos közegekkel, feljegyeztetés végett közölni.

Belépti jegyek julius 31-én és augusztus 1-én délelőtt és délután a tőzsde titkári hivatalában 1 frtnyi dij mellett válthatók, de a gabonavásár napján is a pénztárnál kaphatók.

Továbbá 10 frtnyi dij lefizetése mellett asztallal és ülésekkel ellátott külön helyek is kaphatók. A kik azonban ily helyekre számot tartanak, sziveskedjenek legkésőbb f. é. julius 27-éig a tőzsde titkári hivatalában ez iránt nyilatkozni.

A gabonavásár látogatói a magyar és osztrák vaspályak és cs. kir. szabad. osztrák dunagőzhajózási társaság kedvezése következtében 33⅓ %-nyi, az ide és visszautazásra szóló dijelengedésben részesülnek, továbbá több németországi vaspálya is a gabonavásár látogatóinak utazási dijkedvezményeket biztositott, a melyek a hirlapok utján idejében köztudomásra hozatni fognak.

Ezen kedvezményekben azonban az illetők csak is a tőzsde titkári hivatalában ingyen kapható igazolványok előmutatása mellett részesittetvén, felkéretnek a gabonavásár t. látogatói, hogy ezen igazolványokat idejében rendeljék meg az emlitett titkári hivatalban. A pesti áru- és érték-tőzsde bizottmánya.

Karczolatok.

Szerepen nagyszerü vivmányra tett szert a szabadelvü párt.

A bárandi kerület volt „szabadelvü“ követjelölte Kelemen Sándor ur megparancsolta cselédjeinek, — hogy derecskei hagymát soha se tegyenek az asztalára többé.

S miért? Mert az egész Derecske a jelölt ur ellen szavazott.

Meglátszik rajta, hogy — Nagy Imreként — nem hallgata hagymaszagu szavakat, szerzett kocsit és bele szép lovakat.

*

H.-Böszörményben nagyon meg lehet akadva a nyomorékokkal győzedelmes párt, mert bizony nem akar férni a bőrében.

„A függetlenségi párt“ — tönkre van téve,“ ezt kiabálják még a szemeten is.

Gaál Mihály „rajta maradt“ kenyereit emlegetik a győzelem jelvényeül.

Ki látta azokat? Azt tessék valamelyik függetlenségi pártira rábizonyitani, hogy Biharm. ökreit s talyigáyait egykor ugy adta volna el, hogy azok árainak hol léte nemtudatott.

Vagy melyik függetlenségi párti volt az, a ki valamely város államkölcsönét negyedfél perczenttel adta volna el a rendes árfolyamnál alább?

No de uraim, ki tehet arról, — hogy az önök „szabadelvü“ müveltsége nem emelkedhetik felebb — a személyeskedésnél?

*

A bodajki választókerületben ifjabb Szögyény László 1079 szavazattal választatott meg a Sennyeipárt részéről Oláh Károly 703 szavazata ellenében országgyülési képviselővé.

Erkölcsi tekintetben Oláh Károly valóban büszke lehet e szép bizalomra.

Hiszen több mint kétszer annyi polgár adta rá bizalmi szavazatát, mint a kormánypárt fővezérére.

„A lelencz.“

Szinházunkban tegnap Szigligeti Lelencz czimü népszinmüve került szinre; — utolsó előtti előadása volt ez a müvész társulatnak és a közönség még is kevés számmal jelent meg. E körülmény leginkább az alkalmatlan esőnek róható fel, mely csaknem egész délután szakadatlanul tartott.

Az előadás mindazáltal páratlan volt a maga nemében. Kitünő drámai compositió, — megragadó jellemfestés, a benne előforduló alakok csaknem mindegyikének legsikerültebb kidomboritása, hatásteljes jelenetek, érdekfeszitő bonyodalom s müvészies kifejlődés: olyan tulajdonságok, melyekkel magát a darabot leginkább jellemezni lehet.

S ha hozzá veszszük azt, hogy a szereplő személyzet az elsoroltak kiviletében várakozásunkat felülmulta, bátran elmondhatjuk, hogy felette sokat vesztettek azok, kik az előadásnál jelen nem voltak.

Ily veszteség helyrepótlására pedig az alkalom nem mindenkor, mondhatnók nagyon sokára fog kinálkozni.

Első helyen Szigligeti Ferikéről kell megemlékeznünk, ki a rektor egyik leányát, Julcsát személyesité, és pedig oly természetes hüséggel, minőt csak a müvészet fokán álló szinésznőtől várhatunk.

A nő érzései, midőn boldog szerelmet hord szivében, a nő szenvedését, midőn megcsalatva látja magát, s az anya óriási fájdalmát, midőn gyermekétől gyilkos kezek, saját fivére fosztja meg, oly tökéletesen tudta visszatükröztetni és kifejezni, hogy megható volt; és minden jelenete könyeket csait szemünkbe, látva magunk előtt egy egész megsemmisitett élet hü képét

Bertókot, a rektor rosz fiát Tamássy játszotta; nagyszerü alak ez is, melynek minden egyes mozzanatában a mü genialis szerzőjének langesze nyilvánul. Bertók egy elvetemült suhancz, ki szülei életének keserüségét tetőzi megromlott erkölcsével, későbben saját büne elől fut, rabló lesz, s lelkiismerete furdalásai következtében végül önmaga vet véget életének. Tamássy mindezt oly eredetiségben állitotta elénk, hogy alakitása felülmulta minden képzelmünket; a szivünkbe átcsapott szomoru érzéseket azonban Blahánéné elandalitó édes csengésü dalai viditották fel, s elragadtak bennünket.

Benedek József, Császárné, Komáromi Mari, Sántha, Előry és A. Irma (a kis lelencz) különösen dicséretre érdemesek. — A kis Alszeghy Irma igen szép ügyességet mutatott fel. Csak tovább!

A kevés számmal egybegyült közönség zajos tapsokkal, éljenekkel hivta ki gyakran a kedves müvészeket.

Előadás vége fél 11 után.

— ***A magyar fővárosból.*** **Egy Herklocz** Ágost nevő lakatos legény őngyilkossá lőn. A robogó gőzmozdony elé feküdvén irtóztatóan szertezuzatottt. **A philologai** (nyelvészeti) társulat aug. 4-én nagy gyülést tartand. **Erkölcstelenség.** Egy fiatal leányon 3 aljas fiatal ember a város ligetben erőszakot tett. **Fővárosban** egy házat ismeretlen tettesek kiraboltak. **Jakobics Ernő** 5 éves orvos növendék jobblétre szenderült. **Rosty Kálmán** kalocsai jezsuita, kitünő eredménynyei tette le a tanári vizsgát. Ő az első jezsuita, ki Magyarországban tanári vizsgát tett.

A „DEBRECZEN“ tárczája.

A sors keze.

— Eredeti elbeszélés —

IRTA: GRÜNVALD JÓZSEF.

II-dik közlemény.

A fürdőben.

(Folytatás.)

Tizennyolcz éves volt nőm midőn megesküdtünk. Szépsége eszményi, jósága angyali volt; ki hitte volna, hogy e két tulajdonság mellett még más két tulajdonság lappangott: a „hiuság és a nagyratörés;“ és ez tönkretette azt a mi benne angyali volt, örökre elfedte azt a mi benne eszményi volt.

Sok volna önnek elbeszélnem házasélетünk első két évét, nem is akarom türelmét azzal fárasztani, — annyit mindazáltal el kell mondanom, hogy a mulatságoknak, estélyeknek, miket nőm házunknál rendezett, vége hossza nem volt.

Nem elégedett meg azzal a kocsival, mely kiállitásra nézve olyan középszerü városkában mint a miénk, egyedüli volt; neki négy fogatu diszhintóra volt szüksége. Az nem volt elég, hogy a városunkban tartott táncvigalmak mindegyikében részt vett, hanem a vidéki bálokban is megjelent; hetekig utaztunk gyakran kocsin. És olykor ha csak egy szóval ajánlottam is a fáradalmak kipihenését: akkor már oda volt egészen; napokig képes volt elsirni és szemrehányásokkal illetni engemet, — hogy mily szerencsétlenné, s mily boldogtalanná tettem én őt.

Itt megszakitá az ügyvéd beszédét, s kendőjével szemeit, onnan könnyeit törlé. Hogy nagyon szenved, azt egy pillanat alatt belátam, de arról, hogy ez órában mit keres itt, még fogalmam sem volt.

— Látom uram, folytatá, szemeiből látom a kérdést, hogy mit tartozik mindez ide? Nem is ecsetelem tehát életem szomoru történetét tovább, mert önnek szive mélyen megilletődnék azokon, a miket elmondanék. — De szükséges elmondanom még egyet, melyből kegyed meggyőződik, mennyire indokolt ez éjjeli ittlétem és különös nyugtalanságom.

Házasságunk második évében a gondviselés egy leánygyermekkel áldott meg bennünket; ama gondolat, hogy apa vagyok, elfeledtette minden eddigi szenvedésemet, nőm iránti szerelmem még tizszerte fokozódott. Két éves koráig leánykánk a legjobb egességben volt, ekkor azonban hirtelen egy oly betegségbe esett, melyet a városunkban lakó orvosok egyike sem volt képes gyógyitani. Nem értették betegségét, mindazáltal e tudós urak véleménye oda nyilatkozott, hogy nőmnek s gyermekemnek fürdőt kell használni. Igy történt, hogy ide jöttek el, ezen fürdőbe, mely, mint mondám közel fekszik városunkhoz. Ügyeim nem engedték, hogy én is itt töltsem az időt, ügyvéd vagyok, s eleget kell tennem a már igen gyakran elhanyagolt kötelességeimnek, de elhatároztam, hogy minden héten, itt enyéimmel egy napot töltök. Kétszeri ittlétemkor nőm arczán bizonyos félénkséget, zavartságot véltem észrevenni, mely hirtelen elfogta, de eltitkoltam, mintha misem történt volna; feltettem azonban magamban, hogy utána járok a dolognak és ime uram, jöjjön, győződjék meg, mily hütlenül rászedett e nő..... és befogja látni, — hogy nincs oly szerencsétlen ember e föld kerekségén mint én. Jöjjön uram, nőm szobája itt van a 3-ik szám alatt.

És az ügyvéd felemelkedett, hevesen ragadta meg karomat s kivonszolt. Végig haladtunk a sötét folyosón, s a nevezett ajtónál megállva azt az ügyvéd halkan kinyitotta.

— Lassan, csendesen szólt, s oda csoszogott az asztalhoz s a gyertyát meggyujtotta.

Nézze uram, folytatá aztán csaknem könyezve, az ágyra mutatva, itt aluszik gyermekem, egyes egyedül, nyitott ajtónál, mig a becstelen anya valahol gyalázatos kalandokat üz.

Oda állt az ágy mellé s hosszan tekintett alvó gyermekére.

— Oh ha tudnám, hogy te is hasonló leszesz anyádhoz, itt gyilkolnálak meg. — Itt fojtanám meg benned a gonosz életet, melyet a rosz anya már a bölcsőben képes gyermekébe oltani. De nem, ez nem történhetik meg, megmentelek, kiszakitlak a sárkány kezéből egyetlen gyermekem.

Az ügyvéd odaborult az ágyra, s hullatta keserü könyeit.

Ime a házas élet árnyoldalainak egy sötét képe tárult most fel előttem, melytől elborzad a lélek, s csoda, hogy a sziv meg nem reped.

— Csendesüljön uram, szóltam hozzá közeledve, nagyon szánom sorsát, de legyen erős, hiszen ön férfi, s gondolja meg, hogy ha már elveszté életének egyik legdrágább kincsét, van még egy kincse, gyermeke, a kiért önnek élni kell, s kit az élet bántalmazásai ellenében megvédeni apai kötelessége.

— Igaza van, felelé Tolnay, köszönöm részvétét irányomban, de csoda-e, ha kitör belőlem a fájdalom, melynek nagyságát felfogni nem képes senkisem. . .

Ekkor felemelkedett az ágy mellől s csendesen kiemelte onnan alvó gyermekét.

— Legyen segitségemre uram, mondá vegye elő onnan a pamlagról az ágyteritőt s takarja be gyermekemet, hogy meg ne fázzék mig haza viszem.

Igy ..... köszönöm ..... az ég áldja meg.

A fürdőépület nagy kapuja előtt egy fedett kocsi állott, az ügyvéd abba vitte gyermekét.

— Isten önnel, holnap még találkozunk! kiáltott felém, s a legsebesebben elrobogott a kocsi előlem.

Künn a legborzalmasabban sivitott a szél, az eső zápor módjára esett, s az éj sötét — nagyon sötét volt. A vidék csendes, elhagyatott; — a vihar tombolása közepett azonban vissza vissza hangzott tavoli zaja a robogó kocsinak, mely a megtört reményt, egy egész megsemisitett világot szállitott tova a koromsötét éjben.

Csodálatos a sors keze.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő:
TMÁRI KÁROLY.
Főmunkatárs:
SZAI DÁNIEL.

Vidék.

— A „Debreczen“ levelezése. —

H.-Szoboszló, julius 21.

Folyó hó 20-ik napjának virradtára városunkat egy valóban megdöbbentő esemény zavarta meg. Zavarta pedig azon elterjedt és csendes lakosainkat felingerelt hir, — hogy a helybeli s általunk közbecsülésben álló gyógyszerész Beszédes János ur fötéren levő gyógyszertárának hivatalos szobájába fél 11 órakor éjfél előtt, a főpiaczról éles töltéssel töltött fegyverrel belöttek — és ezen lövés által annak segéde, ki még le nem feküdve foglalkozott magándolgaival, vérbe fürösztve homlokán — a lövés által ájulásba esett.

Igen tisztelt szerkesztő ur! A dolog való és szent igaz, a cselekmény tényezője város és vidékszerte ismeretes, ki jelenleg is félév óta bünügyi vizsgálat alatt fetreng, — ez ifju H. Fekete Péter segédjegyző, a ki elbizakodottsága, s előljárói pártfogása reményében vitte véghez a borzasztó tettet.

A gyógyszerészsegéd ugyan, miután homlokából a belőtt srétszemek kiszedettek, fölkéretett rimánkodva az ismert bünös s emberei által, hogy hallgasson el s ne csináljon a dolognak nagy fenekét, hisz ő a kutyához lött a főpiacz közepén, — de hogy kérésének czélzott sikere nem lett, mutatja az, hogy a megrémült segéd ur, ki jelenleg is orvosi ápolás alatt van, nem hogy eltitkolta e merész bünt, sőt el is beszélte alulirott közlőnek is.

Már tisztelt szerkesztő ur, akár kutyához, akár emberhez lött ezen városi notárius éjszaka, midőn neki a főpiaczon nem csak hogy alkalmatlankodni s kutyázni, de még mászkálni sem dukál, borzasztó bélyeget ragaszt a meglevő fungaló hivatalnokra.

Bélyeget pedig azért, mert ha ezen bünteny egy ellenzéki, akárki tette volna, azóta régen befogatva, vason a törvényszékhez küldetve volna.

De ezen ismeretes izgága kortes, még eddig megintve sem volt.

Kérdem, érdemes-e tehát az ily előljáró csak annyi tekintélyre is, a mennyi tekintélyyel az azelőtti hivatalnokok cselédje iránt is viseltetett városunk tiszta népe?

Érdemes-e tehát, kérdem, az ily előljáróság pártfogolásra valaha, melynek már számtalanszor hivatalosan meghagyatott a h.-kerületi főkormányzat által, hogy az oly közegeket, a kik vizsgát nem tettek, szorgalmazza a hivatalos vizsga letételére, nem, hanem elnézte több éven keresztül, hogy a nevezett jegyző szakavatatlanul háborgatja a város népét, — korcsmai veszekedő, vérengező, mindenkit gyalázó, háborgató, — sőt még csaknem gyilkos is.

Itélje el az országos közvélemény, annyival is inkább, mert a mint tudjuk környékünkben, legközelebb Debreczenben is történt egy scandalosus hivatalos visszaélés.*)

Tőkés Károly.

Érmihályfalva, jul. hó.

Folyó hó 7-én a választási nap reggelén a székelyhidi sorompón kivül a függetlenségi pártiak több szekérrel megállottak a hátra levőkkel tömörülendők. — Egyik kortes, bizonyos Fényes László, arisztokratiai gögjében, közutálat tárgya s megtestesült kormánypárti küldöttje Lakatos nevü (székelyhidi), harmad magával hivok szerzése czéljából a sorompónál állott, hounan szekeremhez jöttek és beszédemre tériti helyiségét odahagyta s mellém szekérre ülve, egy darabig velünk jött. — Ezen statió elhagyattatást, Petőfi vándorjának „keblemen a kenyerem, hátamon a házam“ versét bátran eldanolható Fényes Laczi megtudva, ezért, de meg régi haragból, a választó tömeg közt, ellenem piszkolódott; mi természetesebb, hogy én is őt, „vicem pró vice“ szinte lepiszkoltam, (azaz bocsánat! én róla csak az igazat mondtam meg).

Ezután mintegy tiz percznyi időre két persecutor értem jött s hivott a szolgabiróhoz, de a körültem levő választók értelmisége azt mondá nékiek, nincs most törvénykezés ideje s engem visszatartottak. Valami egy óra mulva, midőn én egy uri egyénnel a téren a választók távolában állottam. Baranyi csendbiztos bőszült állat módjára hátulról orozva megdöf, és legényével együtt szitkolódások, döfések tettleges bántalmazások közt (bezzeg Dobost kerülte) mint valami nagy hős, a városházához hurczolt s piszkos börtönbe zárt, hol épen egy szántói polgár káromkodásáért gombajogba füzve, ezenfelül még egy ágoshoz lánczolva kinoztatott. Ezen méltatlan eseményen a választók zajongni kezdettek, szolgabiró Draveczkitől elbocsáttatásomat küldöttségileg ismételve, sőt kezesség mellett is kérték, majd követelték, s alig hogy tettre nem került a dolog; de azért szolgabiró uram, Vandal eljárásán nem tágitott, s csak másnap bocsátott ki.

Ez az esemény hiv előadása, mire minden elfogulatlan azt mondja, hogy az, fekete lélek gyermekének, a bosszuvágynak szüleménye, melyet jó lélekkel menteni sem lehet. Ha nékem nagyságos Fényes Laczival szóviatásom volt, annak elbirálása nem a szolgabiró és csendbiztos uramék kezeikbe van letéve. — Ezt nékiek tudniok kell, s ha nem tudják méltatlanul foglalják el helyeiket, s ha tudják mégis ilyet tesznek, hivatalos hatalommal élnek vissza; a ki pedig hivatalos hatalmával vissza él, az törvény és jogbitorló, s mint ilyen szinte méltatlan hivatalára. A hivatalos hatalommali visszaélés tehát jogbitorlás. Jogbitorlás pedig nemes lélektől nem származik; ha pedig a lélek nem nemes, akkor nemtelen, és aljas. Méltók tehát, hogy az elfogulatlan nagy közönség, hitvány, aljas lelkűeknek nyilvánitsa önöket.

A „Debreczen“ 136. sz. kérdésül teszi, hol szerzek most elégtételt? Talán jelenben kellő ellégtételt nem is szerezhetek. De nem is ez bánt annyira, mint annak tudata, hogy veszve azon ország, hol a törvények végrehajtásánál, nem a tiszta lelkiösmeret, igazság, és törvényesség, — hanem az aristocratiával párosult nemtelen boszszu játsza a főszerepet.

Én ugy gondolom tisztelt közönség, hogy ezen esemény rajtam foltot, még a subventionáltak seregében is, csak a rosz akaratu elfogultaknál hágy.

Midőn jelen közleményem egész terjedelmében felvételére kérném tisztelt szerkesztő urat egyszersmind a felelősséget magamra válalva maradok tisztelettel.

Kovács Mihály.

*) E verlázitó eseményre vonatkozólag részletesebb tudósitást kérünk. Szerk.

Ne legyünk nagyzók!

H.-Böszörmény, jul. 21.

Tisztelt szerkesztő ur! Három éve mult annak, midőn nép s polgári iskoláink érdekében becses lapjában épen az egyházi s városi képviselőválasztások megejtése után szót emeltünk; azon buzgó óhajtásunkat fejezvén ki, hogy az itteni VI. osztályu gymnasium, a mely ezen mezei és kézi-ipart üző népes városban, az elemi és polgári iskola alapja rovására a közvagyonból tartatik fen: vajha felsőbb polgári vagy reáliskolával cseréltetnék fel! s a tudós iskola nehány tanulói a szomszéd debreczeni gymnasiumhoz utaltatnának; ekép iskoláink, tekintettel a közönség foglalkozásaira, szerveztetnének.

Mivel óhajtásunk a papiron, szavunk pedig a pusztában kiáltóé maradt: tehát ez alkalommal — az akadályokat is felemlitvén, megujitjuk a korszellem, méltányosság s igazság ezen elnyomva s elodázva tartott követelését.

Fájdalom! de igaz, hogy a mindeneket, igazság, közjó stb. monopoliumába keritett nepotismus ennek akakadálya, elnyomója s elodázója. Ők . . . és mindig ők, — hujus, huja, hujum — féle világnézetü környezet-árnyalat — dudás — és trombitásaikkal.

A presbytériumban kerületi, városi hivatalnokok cum gentibus erőlködnek a végre, hogy az itteni gymnasiumban fiaik tudósokká inauguráltatván, a tisztelt egy-kettő kivételével — értve azokat, a kik pályát futottak — elmeneteli tanácscsal a felsőbb iskolai időtöltés után hazakerülve, véreik mellett a hivatalviselés titkaiba beavatatva, betekintélyezve — a nepotismus elláthasson minket apró nagytehetségü hivatalnokokkal nemzetségről nemzetségre.

Vártuk ama nemes lemondást idejében, hogy a közvagyon a közérdek előmozditására fordittatik és az ambitiósus természetüek saját költségükön fognak — ha ugy tetszik — gymnasiumot állitani s fentartani. Vártuk nemcsak azért, mert már a jelzett koldus — monopolium kiri még e mi városi közületünkből is: hanem a nepotismusnak saját jól felfogott érdekére való tekintetből. Ugyanis köztudomásu dolog, hogy a nepotismus a maga vagy már atyja előnyös hivatalkodása után tetemes, sőt részben egy tagban fekvő szántóföld birtokra volt szerencsés szerttenni, melyen példánygazdálkodást is üzhetne, ha azt a hivatal viselés mellett nem folytatná.

Mivel a jelzettt nemes lemondás utáni várakozásunk a nepotismusnak elbizakodott mindenhatóságán megtö.t: azért mezei és kézi ipart üző közönségünk alárendelve lenyomott érdekében emeltünk most s emelendünk jövőre is szót; figyelemmel a fővárosi „Ellenőr“ jul. 15-dik számában a főváros ügyeiről traktált ama vezérczikkére, melyben a klikkek és consortiumok ellenében egyesülés provokáltatik, mi is — a mennyire lehetett — ha bár a nálunk példátlan nagyszámban uralkodó harmadik faktor, a mind hármat magában tartó nepotismus hatalmasabb lenne is a fentebbi kettőnél, s habár a Hajdukerület fővárosában kevesebb is a kártyába látók száma, egyesülünk és küzdünk; várván a hazai törvényhozástól, hogy a középiskolák rendezésénél a miénkhez hasonló helyzetre is kiterjesztendi magas figyelmét.

e. f.

— *Vidéki hirek.* **Sziszeken** a honvédlaktanya leégett. **A siketnémák** vizsgája Váczott e hó 28-án fog megtartatni. **Detta** községben nagy tüz volt. **Szatmártt** egy Kovács nevü tizedes főbelőtte magát **Eszterházy Miklós** gr. ez évben 110,000 frtot adományozott közczélokra. Éljen a nemeskeblü ember barát! **Erődy Béla** irótársunk a napokban tartá esküvőjét Gyorokon Kovács Luiza kisasszonynyal. **Kálozon** egy 70 éves zsidó felakasztotta magát. **Felekyné** asszony nagy tetszés közt játszotta Váradon Stuart Máriát.

Küzdelem oszt. magyar matrózok és tengeri rablók közt.

Singaporéból jul. 12-éről tudósitják a N. Fr. Pressét azon küzdelem felől, melyet ő felségének „Fridrich“ nevü corvettje legénységének egyrésze és a tengeri rablók között történt.

A Borneó keleti partján elterülő nagyszerü koral tenger egyik öblében, a corvett az általa felfedezet Fridrich öbölben É. Sz. 5° 15' alatt vesztegelt, a parttól mintedy négy tengeri mértföldnyire. A fütő anyag fogyatékán lévén, a hajó parancsnoka 30 embert egy bárkával a partra küldött, hogy fát vágjanak.

A partokat óriási sereg majom és krokodilus lepte el, de egy párlövéssel elriasztattak. Javában folyt a munka, midőn egy fok mellől 5 vizi jármü kanyarodik elő, — s tartanak az egyedüli őr által vigyázottt hajónak, melynek horgonyai ki voltak vetve. A legénység hirtelen a partról a tengerbe ugrált, s a hajót elérve megkezdődött a harcz. A velük volt 10 Werndl karabint nagy sikkerel használták, mert nem sokára a rablók vezére egy vén ősz szakállu s haju kalóz, többedmagával lelövetett, mi azonban a tolvajok vakmerőségét nem szüntette. A rablók hajóik orráról, erős fa mellvédjeik mügül hajitó dárdákkal, — s kövekkel hajigáltak át. A matrózok közül két ember, — ugymint. Delcout (Capo d' Istriából) és Chiros (Póla melletti Promontorból) matrózok elestek, Car altiszt és Horváth matróz (magyarok) — sulyosan megsebesültek.

A küzdelem hevében még két rabló hajó csatlakozván az öthöz s a matrózok belátva azt, hogy a hét hajó s több mint 80 emberből álló rablóbanda ellen bárkájukat meg nem védhetik, s azzal el se menekülhetnek, mert a horgonyt hirtelenében nem tudták felhuzni, sem a kötelet nem vághatták el; a tengerbe ugráltak s kiusztak a partra, hol magukat mégis nagyobb biztonságban érezhették. Onnan nézték aztán, a mint a kalózok elesett két társuk fejét lemetszették. E rablónép az u. n. „fejvadászok“ közé tartozik.

A felhős és ködös idő miatt a hajóról nem látták a történteket, s mintegy két óra mulva jöttek értük a küzdelem után. A „Fridrich“ corvett néhány napig, pár ágyus dereglyével vadászott a rablókra, de a tenger veszélyes volta miatt, a 20 lábnál mélyebb járó hajó kénytelen volt az üldözéssel felhagyni, s igy arablók elmenekülhettek.

*

UJDONSÁGOK.

* **Örömmel** vettük e sorokat: Budapest, jul. 21. (A „Debreczen“ szerkesztőjének.) Tek. szerkesztő ur! Az országos minta-rajztanodában miniszteri biztos jelenlétében ma tarták meg a szorgalom és tehetség kitüntetésére alapitott állami dijak kiosztását. Nem lesz lapja olvasói előtt érdektelen, ha tudatom, hogy a kitüntettek közt a debreczeni anyaiskola volt növendéke: Margitay. Tihamér egyikét kapta a legmagasabb dijaknak. Tisztelettel G.

* **Nyilt levél a „Debreczen“ szerkesztőjéhez.** T. szerkesztő ur! A „Debreczeni Ellenőr“ 143-ik számában Jeney István „még“ alkapitány Debreczenben, válaszol ön becses lapja hasábjain tett nyilatkozatomra. Én az olyan stilushoz, mint Jeneyé, szokva nem vagyok, tehát nem is fogom őt pokróczozni, csupán nehány hazugállitását czáfolom meg. Azt állitja Jeney ur, hogy én részeg voltam. Bocsásson meg ön uram, s ne érezze magát sértve, ha a nyilvánosság előtt kell önt hazugnak bélyegeznem. Mikor ön drákói hatalma alól kiszabadultam, egyenesen pályatársaim körébe mentem a nagyerdőre, hol azok több uriegyénnek s főiskolai tanár társaságában tekéztek. Elbeszéltem nekik az ön viselt dolgait s malheur-jeimet, s egyik sem látott engem azok közül részegnek, csupán ön, s miért? hogy kapaszkodhassék valamibe, mint a vizbehaló. Késő lerónvi! Jeney uram, nincs annak a viznek gárdolatja, ha nem mentik — pedig lenetlen, — ön belefulad. — A másik valótlan állitása önnek ez: én azt mondtam volna, miszerint miniszterekkel, törvényszékek elnökeivel pertu vagyok, továbbá gr. Rádaival. Igaz uram, hogy gróf, báró, s elnökökkel vagyok én pertu — az életben is, de ezzel dicsekedni nem szoktam. Hogy gr. Ráday ő méltóságával — — ha ugyan ön a volt szegedi kir. biztost értette — pertu nem lehettem, pláne ha most is volt minőségében fungálna, azt csak most sajnáltam, midőn önnel e bajom történt. Több szavam ez alkalommal önhöz nincs, üssük a vasat, én is, ön is, ahogy lehet és ahogy birjuk, a közvélemény nekem igazat adott, önt elitélte. Meglássuk, a törvény minő mértékkel méri az igazságot?! Debreczen, 1875. jul. 22. **Előry Gusztáv.**

Nekünk a dologhoz ezuttal kevés szavunk van. Sajnálatos, hogy bujtogatási szándékot lát alkapitány ur abban, hogy a „Debreczen“ egy vendégmüvészünkön ejtett sérelemért orvoslást követel. Ezt jövőre is teszszük, a méltatlanul bántottak irányában. S hogy lapunk igazságos uton járt, azt a legfényesebben bebizonyitá Jeney alkapitány ur nyilatkozata, a melyből legkevésbé sem tünik ki, hogy t. vendégünkkel müvelt emberhez illőleg bánt volna. — Ellenkezőleg. Gorombáskodásokkal teljes „hivatalos“ nyilatkozata csalhatlan bizonyitékul szolgál nekünk arra — bármit mondjon akárki, — hogy alkapitány ur a müveltséget és humánismust ütötte arczul t. vendégmüvészünkkel szemben tanusitott magaviseletével. Hisz müvelt embernek, s épen „hivatalosan“ a nyilvánosság előtt ily hangon irni nem illik. Mert épen az ő nyilatkozatára mondhatja el minden müvelt ember amaz ismert franczia mondatot: az irály maga az ember. Ennyit ez uttal Szerk.

* **Dr. Pollacsek Gyula**, a kereskedelmi iskola igazgatótanára lemondott z állomásáról s végkép el fogja hagyni városunkat.

* **Tudomásul.** Arad szab. kir. város területén eddig julius hóban tartott nyári országos vásár 1874-ik évtől kezdve — mindenkor augusztus havában a róm. kath. naptár szerinti nagyboldogasszony napját megelőző vasárnapon fog tartatni, tehát folyó 1875-ik évben augusztus 8-ik napján. Debreczen, 1875. julius 22. Debreczen város kapitányi hivatala.

* **Özv. Váradi Istvánnénak**, főpiaczon Vecsey-ház alatti előnyösen ismert férfikalap és divatüzlete, dohány és szivarárudájában — mától fogva a postabélyegeken kivül, okmánybélyegekis kaphatók, a mit készséggel hozunk olvasóink tudomására.

* **Panaszt vettünk** az iránt, hogy a szinházi páholyokban az ujitás oly szerencsétlenül történt, hogy a ruhák oda ragadnak, s igy tisztátalanitanak. Nem lehetne e bajon még segiteni?

— **Bécsi tőzsde** julius 22. (Távirati tudósitás.) Ezüst 101.15, cs. arany 5.25— ; Napoleonarany 8.89—.

Felelős szerkesztő:
SZATMÁRI KÁROLY.
Főmunkatárs:
TISZAI DÁNIEL.

Nyilttér.

Tiszta szinkenderből készült
DOHÁNY ZSINEGET
ajánl jutányos áron
Geréby Fülöp.
241 1—3

Kiadó jégverte talló sertéseknek.

A sámsomi határban mintegy 300 hold jégverte tallóföld 2 tagban, sertések számára kiadó, egyik tag a debreczeni-sziki gyakori csapszéknél, a másik Sámsomnak keleti oldalánál van, — mindenik tag kutakkal, rétekkel ellátva, sikeres és hasznosan legeltetést igér.

Értekezhetni Sámsomban tulajdonos Budaházy Lászlónál.
240 1—3

Hirdetmény.

Az 1874-dik évi XXXV. t. cz. 15. § rendelete folytáu ezennel közhirré tétetik, hogy a n. mélt. m. k. igazságügyminisztérium által kinevezett kir. közjegyző Nánássy László, közjegyző irodáját Debreczenben, kismesterutczán 1436. számu házuali lakásán f. 1875-ik évi **augusztus hó 1-sö napján** fogja megnyitni.

Kelt Debreczenben, a kir. törvényszéknek 1875. évi julius 19-kén tartott üléséből.

Szücs István,
elnöki helyettes.
Dienes Barna.
jegyző.
242 1—3

HIRDETÉSEK.

CHARLES BURRELL
St. Nicholas Works, Thetford, Norfolk, Anglia képviselősége.

Pirnitzer Alajos
gazdasági gépek
raktára és javitási műhelye
Budapest, Akademia-utcza 6. sz.,
Tüköry-féle palota mellett.

Gőzmozdonyok túl nem haladt működéssel.
Gőz-cséplőgépek.
Járgony- és kézi cséplő-gépek.
Vető-gépek, könnyük, egészen vasból.
Arató-gépek.
Tisztító-rostók.
Szecskavágó-gépek.
Trieurs (konkoly és bükköny-választók)
Faműveleti-gépek.
Hajtószijak.

Árjegyzékek kivánatra postafordultával küldetnek.

Jó és ócsó
TÜZIFA
mindenkor nagy készletben kapható
a legillendőbb áron
a pályaudvarban a légszeszgyár előtt.
Zichermann Hermann,
bizományosnál.
233 2—3

JAKAB, HELLER és LIPPMANN
ajánlja a t. cz. birtokos és gabonakereskedő uraknak **dusan ellátott**
zsákraktárát,
a legjobb minőségben és jutányos gyári áron, bármily nagy mennyiségben.
220 11—

SIREMLÉKEK.
Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönséget értesiteni, hogy
SIRKŐRAKTÁRUNKAT
ujonan felszereltük, a legjobb izlésnek megfelelő **márvány** és **gránitkövekkel** láttuk el.
A legjelesebb kőbányatulajdonosokkal egyenes összeköttetésben levén, biztosithatjuk a n. é. közönséget, hogy üzletünkben **az árak a lehető legmérsékeltebbek.**
Egyes darabok 12 o. é fttól felfelé bármily áron és nagyságban kaphatók.
15 éves müködésünkre hivatkozva, bátran merjük igérni, — hogy az általunk kiállitott siremlékek csinra, jóságra bármely e nemü üzlet áruczikkeivel előnyösen kiállják a versenyt.
Elvállalunk helyben és vidéken **a régi sirkövekre** uj feliratok metszését, s azoknak ujra tisztitását, vagy ujra aranyozását, s a nagyobbszerü siremlékeknek vidékre szállitását és felállitását.
Megrendeléseket elfogadunk **épülethez való kőmunkálatokra, márványasztalokra** és **sirkeritésekre.**
Üzlethelyiség: **Debreczenben, piaczutcza, Vecsey-ház.**
229 3—6
Boros Sándor és Társa.

Debreczen, 1875. nyom. a részv. társ. könyvnyomdájában. — Laptulajdonos Oláh Károly.